

ЗБРОЙНЕ ПРОТИСТОЯННЯ СПЕЦСЛУЖБ У КИЄВІ: КРИЗА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ, ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ НІГІЛІЗМ ТА ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

Віктор БЕДЬ

**Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових
досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина**

м. Ужгород

3 вересня 2026 р.

Політико-правове аналітичне дослідження

Події, що розгорнулися в ніч із 1 на 2 вересня 2026 року в Дніпровському районі міста Києва, на вулиці Юрія Шумського у житловому масиві Березняки, вийшли далеко за межі локального правоохоронного інциденту або внутрішньовідомчого непорозуміння. Збройний конфлікт за участю співробітників Центру спеціальних операцій «А» Служби безпеки України (СБУ) та військовослужбовців підрозділів, пов'язаних із Головним

управлінням розвідки Міністерства оборони України (ГУР МО України), зокрема спецпідрозділу «Тимур» і Російського добровольчого корпусу (РДК), оголив небезпечні деструктивні процеси у секторі безпеки й оборони держави, яка веде виснажливу війну проти російського агресора.

За повідомленнями засобів масової інформації, під час протистояння було застосовано вогнепальну зброю, внаслідок чого поранення дістали троє військовослужбовців ГУР МО України. Водночас СБУ заявила, що її співробітникам чинила опір група озброєних осіб, яка блокувала проведення слідчих дій. За версією адвоката, стрілянину відкрили співробітники СБУ під час спроби затримати військовослужбовців ГУР, які прибули до помешкання Степана Каплунова, де СБУ проводила обшук. Остаточна правова оцінка цих обставин має бути надана лише за результатами неупередженого розслідування.

Проте вже сам факт збройного зіткнення між співробітниками Служби безпеки України та військовослужбовцями підрозділів Головного управління розвідки Міністерства оборони України у житловому районі столиці є надзвичайною, безпрецедентною та вкрай небезпечною для держави подією.. В умовах відбиття повномасштабної російської агресії будь-які силові конфлікти між українськими правоохоронними, спеціальними та військовими формуваннями руйнують внутрішню стабільність, послаблюють довіру суспільства до держави, завдають репутаційних втрат Україні на міжнародному рівні та об'єктивно грають на руку ворогу.

Хронологія та сутність конфлікту на Березняках

Імовірне позапроцесуальне утримання військовослужбовця

За твердженням адвоката Тараса Боровського та представників Російського добровольчого корпусу, 23 серпня 2026 року в Києві співробітники СБУ фактично затримали заступника командира РДК Степана

Каплунова та позбавили його свободи пересування без належного процесуального оформлення затримання.

Сторона захисту стверджує, що впродовж дев'яти діб місцеперебування Тараса Каплунова залишалося невідомим, офіційного повідомлення про підозру йому не вручали, належного протоколу затримання не складали, а доступ до правничої допомоги був обмежений.

Якщо ці твердження підтвердяться, йтиметься не просто про процесуальні недоліки, а про можливе незаконне позбавлення волі та грубе порушення конституційних гарантій людини.

Нічні слідчі дії

У ніч із 1 на 2 вересня співробітники СБУ доставили Степана Каплунова до його помешкання на вулиці Юрія Шумського, 10, у Києві для проведення слідчих дій.

Як повідомив адвокат, ішлося про невідкладний обшук. Водночас у публічних повідомленнях згадуються як обшук, так і огляд місця події. Розмежування цих процесуальних дій має принципове юридичне значення, оскільки вони мають різні підстави, порядок проведення та процесуальні наслідки.

СБУ пов'язала події із запобіганням терористичному акту, який нібито готувала ФСБ Російської Федерації проти одного з представників російського опозиційного руху, що перебував в Україні. Однак ця офіційна версія не усунула запитань щодо підстав, строків і правового оформлення попереднього утримання Тараса Каплунова.

Блокування слідчих дій і застосування зброї

До помешкання Степана Каплунова на вулиці Юрія Шумського, 10, прибули військовослужбовці спецпідрозділу «Тимур» ГУР МО України та Російського добровольчого корпусу. За версією СБУ, вони заблокували

службові автомобілі та чинили опір її співробітникам, у зв'язку із чим було залучено Центр спеціальних операцій «А» СБУ («Альфа»).

За версією адвоката, після тривалих переговорів сторони досягли домовленості, однак близько 8:30 ранку 2 вересня, під час завершення слідчих дій, співробітники СБУ спробували затримати кількох військовослужбовців ГУР МО України. Це спричинило фізичне протистояння, під час якого співробітники СБУ застосували проти військовослужбовців ГУР вогнепальну зброю.

Отже, суспільству представлено щонайменше дві суттєво відмінні версії подій. Встановити, хто першим вдався до протиправних силових дій, хто і на яких правових підставах віддав наказ застосувати зброю та чи існувала реальна загроза життю співробітників СБУ, повинно слідство.

Наслідки

За наявною публічною інформацією, троє військовослужбовців ГУР МО України дістали вогнепальні поранення, двоє з них — тяжкі. Один із поранених через ушкодження артерії перебував у реанімації.

За твердженням представників РДК, у помешканні Тараса Каплунова не було виявлено предметів, які могли б його компрометувати. Самого Тараса Каплунова, за словами адвоката, було звільнено без повідомлення про підозру.

Державне бюро розслідувань розпочало слідчі дії за фактом застосування зброї, а Офіс Генерального прокурора повідомив про розслідування можливого посягання на життя працівника правоохоронного органу.

Імовірні правові та процесуальні порушення

З погляду кримінального процесуального права, конституційних гарантій та законодавства про діяльність спеціальних і розвідувальних органів описана ситуація може містити ознаки цілої низки правопорушень.

Остаточна їх кваліфікація належить до компетенції органів досудового розслідування, прокуратури та суду.

Можливе зловживання інститутом невідкладного проникнення до житла

Відповідно до статті 233 Кримінального процесуального кодексу України, проникнення до житла або іншого володіння особи допускається за добровільною згодою володільця чи на підставі ухвали слідчого судді. Без такої ухвали проникнення можливе лише у невідкладних випадках, пов'язаних із порятунком життя людей чи майна або з безпосереднім переслідуванням осіб, яких підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення.

Тому ключовими є питання: чи існувала добровільна згода володільця житла; чи була ухвала слідчого судді; які саме невідкладні обставини виникли через дев'ять днів після фактичного затримання Тараса Каплунова; якими доказами вони підтверджувалися; чому відповідну ухвалу не можна було отримати завчасно?

Якщо невідкладність не була реальною та належно обґрунтованою, застосування статті 233 КПК України могло стати способом постфактум надати процесуальної форми діям, законність яких викликає обґрунтовані сумніви.

Можливе порушення права на свободу та правничу допомогу

Стаття 29 Конституції України гарантує кожній людині право на свободу та особисту недоторканність. У разі затримання особі мають бути невідкладно повідомлені його мотиви, роз'яснені права та надана можливість захищати себе особисто або користуватися правничою допомогою захисника.

Стаття 59 Конституції України гарантує право на професійну правничу допомогу, а стаття 62 закріплює презумпцію невинуватості та забороняє ґрунтувати обвинувачення на незаконно одержаних доказах.

Якщо буде встановлено, що особу протягом дев'яти діб утримували без належного процесуального оформлення, повідомлення близьких, доступу захисника та судового контролю, це свідчитиме про грубе порушення основоположних конституційних прав і засад кримінального провадження.

Жодна контррозвідувальна доцільність не може підміняти закон. Інакше спеціальна служба, покликана захищати державу, сама починає руйнувати її правові основи.

Правомірність застосування вогнепальної зброї

Застосування вогнепальної зброї представниками державних силових органів має відповідати критеріям законності, необхідності та пропорційності. Сам факт непокори, словесного конфлікту або навіть фізичного спротиву автоматично не виправдовує застосування зброї на ураження.

Залежно від установлених обставин дії посадових осіб можуть отримати кримінально-правову оцінку, зокрема за нормами про перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу чи військовою службовою особою. Однак посилатися на статті 365 або 426-1 Кримінального кодексу України як на вже доведену кваліфікацію до завершення розслідування юридично передчасно.

Неприпустимість збройного втручання у процесуальні дії

Не менш серйозної оцінки потребують дії військовослужбовців, які могли блокувати роботу слідчої групи та чинити фізичний спротив співробітникам СБУ.

Навіть очевидні або ймовірні порушення з боку правоохоронного органу не надають військовому підрозділу права самостійно зупиняти процесуальні

дії силою. Незаконні рішення та дії мають оскаржуватися у встановленому законом порядку — через адвоката, прокурора, слідчого суддю, ДБР та інші уповноважені органи.

Інакше держава опиняється у ситуації, коли кожне відомство саме розпочне визначати межі власних повноважень і силою захищати власне розуміння законності. Це вже не правовий порядок, а небезпечний шлях до недопустимого збройного відомчого самоуправства і протистояння.

Політико-інституційні причини та криза субординації

Провал міжвідомчої координації

Інцидент продемонстрував критичний дефіцит комунікації та координації між СБУ і ГУР МО України. Якщо дві структури, що виконують ключові завдання у сфері державної безпеки та оборони, не здатні врегулювати службовий конфлікт без блокування, фізичного протистояння і стрілянини, це свідчить про системну управлінську неспроможність.

Координаційні механізми при Президентові України та в системі сектору безпеки й оборони або не спрацювали, або були задіяні запізно — вже після того, як міжвідомчий конфлікт переріс у збройний інцидент.

Відомчий корпоративізм і небезпечна автономізація силових структур

В умовах війни спеціальні та розвідувальні органи закономірно отримали ширші можливості, значні ресурси та підвищену оперативну самостійність. Проте розширення повноважень без належного контролю створює ризик відомчого корпоративізму, коли лояльність до підрозділу чи його керівництва починає переважати над лояльністю до закону і держави.

Найнебезпечнішим наслідком такої тенденції є формування автономних силових центрів, здатних вирішувати конфлікти не через встановлені законом процедури, а шляхом демонстрації сили.

Спеціальний підрозділ не може перетворюватися на замкнену озброєну корпорацію. Незалежно від бойових заслуг, відомчої належності чи політичного впливу керівництва, кожен державний орган і кожна службова особа повинні діяти виключно в межах Конституції та законів України.

Недостатність цивільного демократичного контролю

Подія також засвідчила слабкість парламентського, прокурорського й суспільного контролю за діяльністю спеціальних і розвідувальних органів України. Посилання на державну таємницю не може бути універсальним виправданням для приховування порушень закону, незаконного застосування сили, зброї або міжвідомчих конфліктів.

Державна таємниця має захищати безпеку України, а не службову безвідповідальність посадових осіб.

Повноцінний парламентський й прокурорський контроль не означає публічного розкриття оперативної інформації. Він передбачає існування уповноваженого механізму, здатного в закритому режимі перевіряти законність дій спеціальних служб, заслуховувати їхніх керівників, встановлювати персональну відповідальність і запобігати повторенню подібних інцидентів.

Загрози національній безпеці та необхідні державницькі рішення

Збройне зіткнення між співробітниками Центру спеціальних операцій «А» СБУ та військовослужбовцями спецпідрозділу «Тимур» ГУР МО України і Російського добровольчого корпусу в столиці України становить безпосередню загрозу державній керованості та національній безпеці.

Такі збройні інциденти породжують силове свавілля, руйнують правову систему та єдність державного управління, підмінюють верховенство права відомчою доцільністю і створюють небезпечний прецедент вирішення

міжвідомчих конфліктів силою зброї. Вони деморалізують суспільство, підривають авторитет державних інституцій, дають російській пропаганді підстави поширювати наративи про нібито «втрату керованості» в Україні та ставлять перед міжнародними партнерами закономірне запитання: наскільки надійно Українська держава контролює власні спеціальні, розвідувальні та силові структури?

Особливо небезпечним є можливе виникнення в суспільстві хибної дилеми: кого підтримувати — СБУ чи ГУР МО України? У правовій державі громадяни не повинні обирати між відомствами. І СБУ, і ГУР МО України, і будь-який інший державний орган зобов'язані служити Українському народові, діяти в межах закону та нести відповідальність за його порушення.

Невідкладні державницькі кроки

1. Забезпечити незалежне, повне та неупереджене розслідування.

Державне бюро розслідувань і Офіс Генерального прокурора повинні надати правову оцінку всьому ланцюгу подій: обставинам фактичного затримання Степана Каплунова, законності та тривалості його утримання, підставам проведення слідчих дій, можливому блокуванню роботи правоохоронців, застосуванню фізичної сили й вогнепальної зброї, а також наказам командирів і керівників обох сторін.

Розслідування не може обмежитися встановленням відповідальності виконавців. Воно повинно охопити також посадових осіб, які ухвалювали відповідні рішення, віддавали накази або допустили переростання службового конфлікту між СБУ та ГУР МО України у збройне протистояння між їхніми підрозділами.

2. Провести закрите засідання профільного комітету Верховної Ради України.

На закритому засіданні Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки мають бути заслухані Голова СБУ, начальник ГУР МО України, директор ДБР і Генеральний прокурор України. За результатами парламентського контролю необхідно встановити не лише всі обставини збройного інциденту, а й управлінські причини, через які службовий конфлікт між СБУ та ГУР МО України не було припинено на початковому етапі, а також вжити належних заходів парламентського реагування для усунення виявлених порушень, встановлення персональної відповідальності посадових осіб і недопущення повторення подібних інцидентів.

3. Розробити обов'язковий міжвідомчий порядок взаємодії.

Необхідно нормативно врегулювати проведення слідчих і контррозвідувальних заходів стосовно військовослужбовців спеціальних та розвідувальних підрозділів.

Такий порядок повинен передбачати чітку процедуру повідомлення керівництва відповідного органу — якщо це не зашкодить таємниці й результативності операції, — участь підрозділів внутрішньої безпеки, належне прокурорське процесуальне керівництво та механізм негайного міжвідомчого врегулювання конфліктних ситуацій.

4. Уточнити законодавчі гарантії застосування статті 233 КПК України.

Проблема полягає не у самій нормі про невідкладне проникнення до житла, яка необхідна для порятунку людей і припинення злочинів, а в можливості її довільного тлумачення.

Доцільно забезпечити невідкладний і дієвий наступний судовий контроль за кожним випадком проникнення до житла без попередньої ухвали слідчого судді, встановити чіткі вимоги до обґрунтування його невідкладності та передбачити реальну відповідальність за використання цієї процедури як засобу позасудового тиску або легалізації незаконно одержаних доказів.

5. Забезпечити персональну управлінську відповідальність.

Якщо розслідування підтвердить незаконне утримання особи, перевищення повноважень, необґрунтоване застосування зброї або збройне перешкоджання законним слідчим діям, відповідальність мають нести не лише безпосередні учасники, а й посадові особи, рішення або бездіяльність яких спричинили інцидент.

Війна не скасовує верховенства права та обов'язку неухильно дотримуватися закону. Навпаки, саме під час війни держава повинна особливо суворо дотримуватися власних законів, адже правовий порядок відрізняє державну силу від свавілля, а організовану оборону — від влади озброєних відомчих угруповань.

Україні потрібні сильні спеціальні служби, професійна військова розвідка та боєздатні підрозділи. Але їхня сила повинна бути спрямована проти ворога, а не одне проти одного.

Правовий порядок, неухильне дотримання процесуального закону, дієвий демократичний контроль і безумовна службова та військова дисципліна є неодмінними умовами збереження Української державності, захисту національної безпеки та перемоги над російським агресором.

Інцидент у Києві засвідчив небезпечну реальність: міжвідомчий конфлікт у секторі безпеки й оборони може перерости у відкрите збройне протистояння, закон — поступитися відомчій доцільності, а службова

субординація та державна координація — виявитися неспроможними своєчасно зупинити силове свавілля.

Замовчування цієї події, її кулуарне «врегулювання» або покладення всієї відповідальності лише на безпосередніх виконавців означатиме фактичне потурання беззаконню. Держава зобов'язана встановити повну правду, надати принципову правову оцінку діям усіх учасників і посадових осіб та забезпечити невідворотність відповідальності кожного, хто порушив закон, — незалежно від посади, відомчої належності, бойових заслуг чи політичного впливу.